

GYMNÁZIA: PŘEHNANÁ PODPORA ODBORNÉHO ŠKOLSTVÍ SNIŽUJE KONKURENCESCHOPNOST ČESKA

S ředitelem nymburského gymnázia a předsedou Asociace ředitelů gymnázií JIŘÍM KUHNEM hovoříme především o tématech, kterými gymnázia v tomto školním roce žila nejvíc – tedy dlouhodobým záměrem vzdělávání pro roky 2011-2015, s tím související optimalizací a důsledky možná přehnané podpory odborného školství ze strany státu i krajů.

Aktuálním tématem je nyní státní maturita. Za námi jsou ústní zkoušky – jak vnímáte jejich objektivitu?

Proškolení učitelé z naší školy výkony žáků skutečně ohodnotili podle centrálních instrukcí, otázkou ale je, jak dalece srovnatelné to hodnocení bude v porovnání s jinými školami. Dokážu si představit, že například plynulost projevu či bohatost slovní zásoby vnímají učitelé na různých školách různě. Určitě toto téma v asociaci ještě projednáme.

Asociace už dlouho vyjadřuje podporu státní maturitě, nedávno jste ale vyjádřili obavu z její úspěšné realizace.

Ta obava se týkala spíše písemných zkoušek společné části státní maturity, která je teprve před námi (*rozhovor se uskutečnil minulý týden, pozn. red.*). Jsme s kolegy z jiných gymnázií v této věci v živém kontaktu – informoval jsem je, že svolám radu asociace hned po ukončení písemek, abychom se vyjádřili souhrnně. Třeba k tomu, že zkouška je doslova administrativní masakr, proto bude muset doznat zásadních proměn. Zrovna tak máme problém, a teď hovořím za naši školu, se základní úrovní češtiny a matematiky, v níž nevidíme žádný přínos pro studenty gymnázia. Budeme se v asociaci bavit i o podpoře ministerským návrhům například na prohození termínů ústní a písemné zkoušky a na zachování letošního počtu předmětů společné části pro několik příštích let. Zcela jistě zazní i další návrhy na možnou změnu podoby maturitní zkoušky.

Podalo se vám v návrhu dlouhodobého záměru ministerstva školství prosadit zvýšení podílu žáků na víceletých gymnáziích z pěti procent na deset. Je to přijatelný kompromis?

Určitě je, tedy pokud s tím číslem návrh počítá i v tuto chvíli. Maximální limit pěti procent byl pro velkou část gymnázií vražedný, protože by neměla dostatečný počet tříd. Musíme si uvědomit, že typickým gymnáziem je škola s jednou třídou víceletého a jednou čtyřletého cyklu. Taková škola by těžko ztrátu osmiletého studia nahradila otevřením další

třídy čtyřletého gymnázia. Snížení podílu žáků na víceletých gymnáziích je ale jen jedna polovina toho, o čem jsme se bavili nejvíc. Druhou polovinou, která je navíc důsledkem té první, je odklon koncepce školství od podpory všeobecného vzdělávání k podpoře odborného. Je stále složitější vysvětlovat význam všeobecného vzdělání a obhajovat jeho přednosti. V době, kdy směr českého školství určuje pravicová vláda, je to hodně překvapivé.

Na nedávné konferenci vaší asociace padlo, že vinou podpory odbornému a učňovskému školství ztrácí tato země konkurenceschopnost. Není to přehnané tvrzení, když si uvědomíme, že Česko je jednou z nejprůmyslovějších zemí světa?

K tomuto závěru dospěly i analýzy NERVU, poukazuje na ně i studie SCIO. Také naše asociace upozorňuje na chybný postup státu v této oblasti. Stát se vydal cestou podpory odbornému a učňovskému školství. Cestu ke zvýšení konkurenceschopnosti vidíme v podpoře technickému a přírodovědnému vzdělávání. A právě na výchově budoucích špičkových techniků a přírodovědců se velkou měrou podílejí i gymnázia.

Ikonou podpory jsou krajská stipendia, která ale míří do středních odborných škol a učňovských oborů.

Ano, ale v tomto případě se dostáváme na úplně jinou rovinu. Když bude pro rodiče rozhodující tato finanční podpora, tak pro ně stoprocentně není vzdělání jejich dětí nejvyšší prioritou. Je to vysloveně sociální záležitost. Třeba pro lékaře či učitele stipendia určitě nehrají roli v rozhodování, zda dát svého potomka do učení, nebo ne. Dostáváme se zpátky na začátek 90. let. Tehdy jsme byli jednou z mála zemí, kde vzdělání dětí bylo nižší než vzdělání jejich rodičů.

Pokud by se karta obrátila, jak byste se vypořádali s větším podílem přicházejících dětí s nižšími studijními schopnostmi? Ostatně není třeba otázku směřovat do budoucna, gymnázia to do jisté míry trápí už delší dobu...

Minulé školské koncepce hovořily o zachování počtu dětí v gymnáziích, které povede vzhledem k demografickému poklesu ke zvýšení podílu všeobecného vzdělávání. Dnes se podporuje odborné školství a předpokládá se zachování podílu žáků gymnázií, což by vedlo ke snížení počtu žáků. My se tomu bráníme. Proto k nám přicházejí i žáci s nižšími studijními předpoklady, než jak tomu bylo před několika lety. Standardní regionální gymnázium nebylo zvyklé na žáky, kteří by potřebovali „nutit“ k učení. Teď je to jiné a my na to musíme reagovat jinými metodami práce. Je to velká výzva pro učitele, kteří si musejí uvědomit, že se mění podmínky jejich práce.

S tím do jisté míry souvisí i přijímací řízení. Velká část středních škol pod tlakem krajů provozuje povinné přijímací zkoušky na maturitní obory, leckde předepisují i bodová minima pro přijetí na gymnázium či obchodní akademie, aby se na tyto školy nedostali „čtyřkaři“. Co si o tom myslíte?

Kraje, které takto postupují, jednoznačně překračují zákon, protože nemají právo přikazovat řediteli, jak má vypadat přijímací řízení na jeho školu. Organizují to často pod nevyčtenou pohružkou: „Pokud to, pane řediteli, neuděláte, najdeme si ochotnějšího.“ Na druhou stranu vnímáme přijímací zkoušky jako zásadní moment pro zvýšení kvality výstupů ze základních škol. Nicméně pevně věříme, že toto inženýrství krajů odstraní zavedení srovnávacích zkoušek v pátých a devátých třídách, na jejichž základě se budou rozhodovat jak uchazeči, tak školy.

Jaké cíle pro nadcházející měsíce jste si v asociaci vytyčili?

Věcně zhodnotíme průběh maturitních zkoušek a navrheme změny, které by jejich průběh zlidštily, chceme jednat s vysokými školami, aby braly v potaz vyšší úroveň zkoušek státní maturity u přijímacího řízení. A také hodláme oslovit fakulty připravující učitele, abychom zahájili diskuzi o profilu čerstvého kantora. Dál budeme tlačit na provázání srovnávacích zkoušek se středoškolským přijímacím řízením. A rozhodně plánujeme jednat o výši zejména ONIV, kde se pohybujeme v absolutně nedostačujících částkách. Budeme se snažit i o to, aby avizované čtyři miliardy korun na platy pro příští rok do škol skutečně dorazily.